

1 SKYRIUS

STOTELĖ

Mikroautobusas sulėtino greitį, nuriedėjo į mėnesienos apšviestą kelkraštį, sutrupino užšalusios balos leduką ir sustojo. Mergina iškart pabudo ir nustebusi apsidairė.

Abipus kelio plytėjo įšalę laukai, laukiantys sniego.

– Kodėl sustojome? – paklausė ji.

– Kai ką pavėžėsime, – pasakė Vyras Raudonu Paltu ir mostelėjo galva į priekyje stūksančią autobusų stotelę negrabių betoniniu stogeliu.

– Ne, ne, ne, mes taip nesitarėme! – pasipiktino mergina. – Nulupote iš manęs visą kainą!

– Na, ko jūs dabar... Tik vaiką pasiimsime. Į aną pusę.

Jis išjungė žibintus ir variklį. Stoją tylą. Mėnulio šviesoje aiškiai matėsi autobusų stotelė, išpaišyta animacinių filmų herojų portretais. Daugiausia – Disnėjaus. Tačiau atvaizdai buvo taip bjauriai nupiešti, kad ji net ne visus atpažino.

– Ar tai jūsų vaikas?

– Mano? – jis staiga nusikvatojo. – Tai bent pasakėt! Ne. Aš tik vežioju.

– Ir kurgi jie atsisės?

Mergina apsižvalgė, kad dar kartą įsitikintų: mikroautobusas krovininis. Tėra dviguba keleivio sėdynė, ant kurios sėdi ji.

– Vienas vaikas, o ne „jie“, – patikslino Vyras Raudonu Paltu. – Truputį pasislinkite.

– Nejau jis važiuoja be tėvų?
– Taip ir yra, – nelinksmi linktelėjo Vyras Raudonu Paltu. – Mamyte pabūsit? Neilgai.

Ši numykė.

– Na jau ne, ačiū.

– Manau, vaikai – tai proga sužinoti ką nors gero apie save, – tarė Vyras Raudonu Paltu, – kai kuriems – vienintelė.

Mergina skeptiškai pažvelgė:

– Matau, jūs filosofas...

Skydelio laikrodis rodė 23:55. Ji atsiduso ir vėl įsistebeilijo į langą. Laikas vilkosi velniškai lėtai. Kelias buvo tuštut tuštutėlis. Nei žibintų šviesų tolumoje, nei pastatų.

– Kuo, sakėte, jūs vardu? – netikėtai paklausė Vyras Raudonu Paltu.

Ji jau mažne prasižiojo, bet kažin kodėl užsikirto. Tarsi dvejoję.

– Ar aš?

– O kas gi dar! Iš galvos išdulkėjo... – Vyras Raudonu Paltu pliaukštelėjo sau per kaktą. – Hala! Pats prisiminiau. Hala.

Jis jai nusišypsojo.

– Hala, – pakartojo mergina.

– Juk taip? – perklausė Vyras Raudonu Paltu.

– Taip... – netvirtai linktelėjo ši. – O jį kas nors priveš? Mažylį?

– Mažylę. Mergaitę. Jūs nesirūpinkite, greitai būsite vietoje. Už tilto jau Buskiv Sadas.

Hala nekantriai pasimuistė. Išsitraukė telefoną. Ryšio nėra, interneto, žinoma, taip pat.

– O štai ir ji! – staiga pasakė Vyras Raudonu Paltu ir linktelėjo stotelės link.

Po betoniniu stogeliu stovėjo vieniša maždaug šešerių metų mergaitė, vilkinti paltuką ir megztą kepuraitę.

– Iš kur ji atsirado?! – nusistebėjo Hala. – Pėsčiomis ar kaip... Juk naktis! O jūs taip ir sėdėsite?..

– Nespirgėkit! – pertarė ją Vyras Raudonu Paltu.

Iš štai mergaitė ritmiškai suplojo katučių, o skardus garsas perskrodė nakties tylą. *Pliaukšt! Pliaukšt pliaukšt!* Ji akimirką liovėsi, tarsi apžiūrinėtų savo rankutes, ir vėl – pliaukšt! Pliaukšt pliaukšt!

– Duokit jai kelias minutes, – paprašė Vyras Raudonu Paltu. – Jai reikia apsiprasti.

– Ką? Ko jai reikia?

Jis atsiduso.

– Ji ne tokia kaip visi.

Palinkusi šiek tiek į priekį, Hala įdėmiai pažvelgė į vaiką. Mergaitė prispaudė prie veido delniukus ir juokingai kraipė galvelę, dairydamosi į šalis pro išskleistus pirštukus.

– Neįsivaizduoju, kas išleido tokią pupą vieną, – neištvėrė Hala. – Jūs pažįstate jos tėvus?

– Na... žinau, – tyliai tarė jis. – Viskas, apsiprato! Eikit!

– Ką? – nesumojo Hala.

– Pas vaiką eikit! Imkit ir važiuojam.

– Aš?!

– Tiesiog paimkite ją už rankos – ir viskas.

– Kurių galų?! – pasipiktino Hala. – Jūs vežat, jūs ir eikit...

– Manęs ji išsigąs, – nukirto jis. – Ir pabėgs.

– Išprotėjot?! Eikit pats!

– Pabėgs, ir mes nieku gyvu jos nerasim. Aišku?

– Niekas man neaišku! Nė nepasijudinsiu! – Hala sukryžiaavo rankas ant krūtinės, susikišdama plaštakas po pažastimis.

– Tiesiog duokite jai ranką! Negi taip sunku?

– Kas čia išvis darosi?!

– Ji ypatingas vaikas, suprantat?

– Žodžiu, aš skambinu į policiją! Tegu jie aiškinasi...

Ji išsitraukė telefoną, bet išsyk prisiminė, kad nėra ryšio. Nieko per daug nesitikėdama, pakėlė telefoną prie lango. Ničnieko.

Vyras Raudonu Paltu nuleido langą ir užsirūkė. *Pliaukšt! Pliaukšt pliaukšt!* – ataidėjo nuo stotelės.

– Ką sau galvojote, kai sutikote ją pavėžėti, – burbtelėjo Hala.

– Kam nors juk reikia žmones vežioti...

– Ir kodėl gi ji jūsų bijo?!

– Manęs daug kas baiminasi, – gūžtelėjo pečiais Vyras Raudonu Paltu. – O vaikai – ypač.

– Niekus šnekate... – atsiduso Hala. – Jai ten, ko gero, šalta.

Jis pasuko uždegimo raktą. Spragtelėjo ir įsižiebė prietaisų skydelis.

– Minus trys.

– Visiškas idiotizmas... – sumurmėjo sau panosėje Hala, užsisėgdama striukę.

– Ji prastai girdi, – perspėjo Vyras Raudonu Paltu. – Kalbėkit taip, kad matytų jūsų lūpas...

– Turėkit omeny – ryt viską pranešiu policijai! Manot, čia normalu?..

Ji atidarė dureles ir išsliugė į lauką. Vyras Raudonu Paltu šypsojosi. Matė, kaip Hala priėjo ir ištiesė ranką mergaitei, o ši į ją įsikibo – nenustebo ir nenusigando. Hala iškart priūtūpė priešais ją, pataisė kepuraite. Nušluostė nosį popierine servetėle.

– Juk sakiau, – balsu pats sau ištarė Vyras Raudonu Paltu. – Paimsite už rankos – ir viskas.

Taigi, Vyras Raudonu Paltu užvedė variklį. Įsijungė priekiniai žibintai. Hala čia pat pakėlė ranką, tarsi stabdytų pakeilvingas mašinas, o jis palengva privažiavo prie stotelės.

– Labą vakarą! – pasilabino ji, laikydama mergaitę ant rankų. – Iki Buskiv Sado pamėtėsite? Čia netoli, už tilto!

– Lipkit, – tarė Vyras Raudonu Paltu.

– Saulele, sėskis šalia dėdės! – pasakė Hala.

Bet mergaitė baugščiai įsikniaubė į ją ir aukštu, baimės kupinu balseliu cyptelėjo „i-i-i-i!“

– Tuoju, – Hala sumišusi nusišypsojo. – Luktelkite minutėlę. Ji netrukus apsipras.

Mergaitė paslėpė veidelį Halos plaukuose, o ši tylomis glostė jos nugarą. Galop mergaitė atsisuko į Vyrą Raudonu Paltu ir, užsidengusi veidą delniukais, pažvelgė į jį pro pirštus.

– Didelė mergaitė, o bijai, – pasakė jis. – Ajajai!

– Ji ne tokia kaip visi, – atsiduso Hala. – *Ypatingas* vaikas... Suprantat?

Galiausiai mažoji leidosi pasodinama, ir Hala taip pat įsitaísė ant sėdynės. Mergaitės ausytėje buvo klausos aparatas.

– Tai kuo tu vardu, vaikelį? – garsiai paklausė Vyras Raudonu Paltu.

Užuot atsakiusi, mergaitė ištiesė rankutes ir ritmiškai suplojo. *Pliaukšt! Pliaukšt pliaušt!*

MERGAITĖ, MOKĖJUSI SKAITYTI IŠ LŪPŲ

Gruodžio saulė, ryški ir negyva, pašaipiai kuteno skruostus ir erzino apgaulinga šiluma, kuri buvo tokia panaši į pavasario alsavimą. Jis sėdėjo ant siauro medinio suolelio atvirame GAZ sunkvežimio kėbule. Tolumoje plaukė nelygus tamsus pamiškės kuokštas, ir tik pilki betoniniai stulpai monotoniškam peizažui suteikė šiokį tokį ritmą. *Gazas* siūbavo tarsi šokdamas kažin kokį keistą, trūkčiojantį šokį... O kai žiūri į akis tai, su kuria šoki, likęs pasaulis susilieja į blyškų, neryškų vaizdinį, ir, kol skamba muzika, tikrovė tėra atspindys, įrėminęs jos veidą.

Tą akimirką likusį pasaulį įrėmino ramus, kiek liūdnas jo motinos veidas.

Jis nusprendė važiuoti su ja – kėbule, nepaisydamas tolimos ir menkai pažįstamos giminės dejavimų. Kažkas mėgino užsagstyti jo paltą, kažkas grūdo į rankas savo kepurę... Galų gale juos paliko vienus. Jį ir ją – paskutinėje bendroje gyvenimo kelionėje: ilgoje, tiesioje kaip iena, kaip Komjaunimo gatvė (seniausiai kažkaip pervadinta), kuri driekiasi per visą miestą ir toliau – iki pat kapinių.

Atrodė, kad mama gyva. Tik šiek tiek pavargusi. Nė iš tolo nepriminė tų suglebusių vaškinių veidų, kuriuose neįmanoma atpažinti brangių bruožų. Regis, ji tiesiog užsimerkė, kad akys neperštėtų iš nuovargio. Prisimerkė trumpą valandėlę,

bet vis tiek klausosi... „Tu kalbėk, kalbėk. Aš tik leisiu akims pailsėti“, – taip ji atrodė. Jei ne ta kvaila juosta su kryžiais ant kaktos... Kodėl būtinai ant kaktos! Galbūt derėjo pasakyti „ne“. Jis nemėgo apeigų. Niekino visus „taip reikia“... Tiesiog šįkart neturėjo jėgų ginčytis. Tiesiog neturėjo jėgų...

Protarpiais stingdantis vėjo gūsis šiurkščiai nubraukdavo nuo veido ašaras ir sugrąžindavo jį į tikrovę, kitąkart apdovano-davo stipriais antausiais, bet paskui jis vėl pasinerdavo į minčių verpetą. Ir tada sniego išalkęs pietų kraštovaizdis prarasdavo išraiškingumą ir persidalydavo į dvi lėtas upes: šviesią dangiškąją su išskydusių debesų nuoplaisomis ir tamsią žemiškąją su nelygiais, keistai apkramtytais krantais... Ir tik nuo džiūstančių ašarų peršinti oda priminė, kur jis yra ir ką čia veikia.

Neapsikentęs jis pasilenkė ir nutraukė tą kvailą juostą nuo mamos kaktos. Padėjo delną ant jos sunertų rankų. Šaltos... Kai tėvas buvo gyvas, jis dažnai jas tapydavo. Vienas toks paveikslas, nutapytas aliejiniais dažais ant lentelės, kabojo pas juos ant sienos. Kai buvo mažas, jis negalėjo patikėti, kad tai jo mamos rankos. Ir jai pasakė. Ji nusijuokė ir išsyk gražiai sunėrė rankas, lygiai taip pat kaip ten. Jis akimoju patikėjo, kad jos iš tiesų yra josios. Pasakė, kad nenumanė, kokios jos gražios. Nepastebėjo. O paveiksle iškart matyti. „Tai dėl to, kad tėtis mane labai mylėjo“, – pasakė ji. Anuomet šis paaiškinimas jam atrodė nesuprantamas.

Vėliau ne kartą stebėjosi, kad kelionę sunkvežimio kėbule, kurį košė visi vėjai, prisimenąs iki menkiausių smulkmenų, o tai, kas buvo paskiau, kapinėse, – visiškai išdilo. Jis prisime-na, ką kelionėje sakė mamai, ką galvojo, ką jautė... O pačios laidotuvės... Nei kaip atvažiavo, nei kaip nuleido karstą... Ar prieš tai ją pabučiavo? Ar bėrė tą nelaimingą pirmąją žemių

saują? Ar verkė? Kur nuėjo paskui? Su kuo? Ne, visa tai neišliko atmintyje. Tik bukas, sekinantis skausmas ir tempimo jausmas ant skruostų nuo išdžiūvusių ašarų.

Negana to – mergaitė. Ko gero, jos šviesus veidelis, apriestas lengvomis garbanėlėmis, buvo vienintelis dalykas, kurį prisiminė iš laidotuvių. Matė ją dukart. Pirmą kartą, kai tarp niūrių tamsių paltų sušmėžavo šviesiai rausva pūkinė striukė. Jis apstulbęs pastebėjo, kaip keistai ir nederamai šis angeliškas vaikas atrodė prie kapo duobės. Ir pagalvojo, kas gi galėjo ją atsivesti su savimi, o svarbiausia – kodėl... Bet štai ji pranyksta tarp jam svetimų žmonių, ir prisiminimai apie ją išblėsta. Veikiausiai būtų ją pamiršęs, kaip ir kitus, jei ji nebūtų pasirodžiusi antrą sykį.

Jis sėdėjo prie kapo. Nieko nebebuvo. Gal jau išsiskirstė, o gal stoviniavo atokiau, leisdami jam atsisveikinti... Gera įsiminė dangų – balta žiemiška upė, tykiai sliaukianti tolumon. Ir staiga nurimusį vėją, kuris tik lengvai šiaušė jo plaukus... Jis atpūtė jūros kvapą ir kirų klykavimą, tarsi subtiliai mėgintų priminti, kad gyvenimas, kad ir kaip būtų keista, tęsiasi. Bet visa buvo toli... Taip toli nuo plastikinėmis gėlėmis nuklotos šviežiai supurentos žemės... Kad jis nepatikėjo.

O tada ta mergaitė netikėtai prisėdo šalia. Ji priglaudė prie veido sunertus pirštukus ir pažvelgė į jį tarsi pro riterio antveidį. Jis nejučia nusišypsojo – pirmą sykį tądien.

– Aū, – sušnabždėjo jis. – Labas!

Mergaitė ir toliau tylomis stebėjo jį, slėpdamasi už pirštukų „kaukės“.

– Mano vardas Andrijus, – pasakė jis ir ištiesė jai ranką.

Mergaitė juokingai išsilenkė, kad pamatytų jo delną pro „antveidį“. Tada ūmai nusiėmė savo „kaukę“. Ji buvo maždaug

penkerių. Galbūt šešerių. Žydraakė. „Truputį panaši į Alisą“, – pagalvojo jis. Mergaitė šypsojosi ir atrodė kaip atgijęs saulės zuikutis. Andrijus sumirksėjo, blakstienomis nubraukdamas ašarų dulksną, ir nusišypsojo antrą kartą. Ji stebėjo jo veidą įdėmiomis kibiomis akimis, tarsi čiupinėtų, bet jam nepavyko pagauti jos žvilgsnio.

– Kuo tu vardu? – paklausė jis.

Ji, sakytum, negirdėjo.

– Tu verki! – prabilo, žiūrėdama į jo skruostą.

– Nebe, – atsakė jis ir nusišluostė.

Ir tik dabar pastebėjo mažutę klausos aparato kriauklelę už jos ausies. Susizgribęs pakartojo garsiai ir aiškiai:

– Aš neverkiu!

– Moku skaityti iš lūpų, – ji kiek tęsė balses, bet kalbėjo gerai.

– Aišku, – sutriko jis.

Mergaitė vėl sunėrė pirštukus ir, priglaidusi juos prie veido, ėmė apžiūrinėti dirbtinėmis gėlėmis išpuoštą kapą. Tarsi pro didinamąjį stiklą.

– Ji dabar pietuose? – mergaitė linktelėjo į portretą tarp vainikų ir pasisuko į jį.

– Ne... Pietūs – tai vieta, kur išskrenda paukščiai. O žmonės patenka į dangų...

Ji pakraipė galvelę.

– Tiesiog žmonės ten *patenka*, o paukščiai – *išskrenda*. Ir sugrįžta... Ir išskrenda... Ir sugrįžta...

Mergaitė pakėlė delniuką ir ėmė jį „skraidinti“ šen ir ten. Jis vėl nusišypsojo ir, regis, pirmą kartą pastebėjo, kaip šiandien saulėta. Kaip, pasirodo, šiandien saulėta.

– Su kuo tu čia?

Ji ištiesė pirštuką ir parodė jį.

– Su tavim, – ir juokingai suraukė nosiukę.

– Aš apie tėvelius. Jie čia?

Nesuprato, ar ji išgirdo, ar ne. Galbūt ne visada spėja skaityti iš lūpų... Mergaitė žiūrėjo tartum kiaurai jį. Jis ketino pakartoti klausimą, bet ji pakėlė delniukus iki akių ir pliaukštelėjo. *Pliaukšt!* Ir tuoj pat dar kartą: „Pliaukš! Pliaukšt!“ Ir tik tada pasakė:

– Tik tėvelis.

Jis linktelėjo ir pagalvojo, kad metas eiti. Mat visi – ir šios nuostabios mažylės tėtis, ir devynios galybės nepažįstamų žmonių – dabar stovi ir laukia, kol jam pagaliau pabos rymoti prie kapo...

– Tai kuo tu vardu, ką? Paslaptis? – vėl paklausė Andrijus.

Užuot atsakiusi, ji nuleido pirštuką „antveidį“ ir paklausė:

– Ar tu turi vaikų?

– Ne. – Pagalvojo, kad pirmą kartą paklaustas apie vaikus nesusierzino. – Aš ir pats dar vaikas.

„Antveidis“ prasivėrė, ir tarp delniukų pasirodė nepatikli šypsena.

– Joks tu ne vaikas! – mergaitė papurtė galvelę. – Tu ohoho, koks didelis!

„Į dešimtuką, – pagalvojo jis. – Dvimetrinis, centnerinis, keturiasdešimt šešto dydžio sportbačiai. Ir vis dėlto – vaikas. Tiesiog mama išleido jį į kitą miestą... O jis nė atsisveikinti nespėjo.“

Andrijus nepastebėjo, kaip ji dingo. Pakėlė akis – o mergaitės nebėra. Apsižvalgė, bet nieko nepamatė, išskyrus vienodų paltų sieną. Gaila, taip ir nesužinojo jos vardo...

Kiek jis ten išbuvo? Ar buvo dar kas nors priėjęs? Galbūt jį pagaliau išvedė už parankių, kaip tai nutinka nevilties

apimtiems giminaičiams, kokių buvo matęs per kitas laidotuves, – Andrijus neprisiminė. Tačiau visiems laikams įsiminė, kad ten, prie kapo, vidury šaltų purvinų kapinių, pirmą kartą gyvenime galėjo įsivaizduoti esąs tėvas: akimirką prieš akis iškilo vaizdinys, kuriame ta nepažįstama mergaitė, tokia aiški ir tikra, buvo jo dukra... Ir tada nustebęs suvokė, kad nėra nieko ryškesnio už tą įsivaizduojamą laimę.

Juk galop jiedu su Alisa ir išsiskyrė dėl vaiko. Svetimo vaiko. Svetimo vaiko, po velnių, kurio jo mergina laukėsi.

Už langų skriejo pietiniai kaimai, kuriuos aplenkė sniegas. Duobėtas, sunkvežimių suknežintas asfaltas žėrėjo ledu apsi-traukusiomis balutėmis. Temo.

Jis važiavo nei greitai, nei lėtai ir galvojo, kad gyvenimas – ringas. Anksčiau ar vėliau tu praleidi smūgį. Kai boksuojiesi su Jo Didenybe Likimu, tas neišvengiama, kad ir kaip meistriškai mėgini išsisukti... Taigi, kol nenustojai jėgų, privalai kovoti toliau. Kitos išeities nėra. Nuleisi rankas – ir Likimas bematant užspeis tave į kampą. O ten tiesiog būsi mirtinai uždaužytas... Tokia toji paprastutė Andrijaus filosofija. Jo religija. Jis taip pat tikėjo, kad šią kovą galima baigti tik vienu būdu – gulint ringe veidu į viršų ir klausantis, kaip teisėjas skaičiuoja laiką: „Trys... Du... Iškrova! Trys... Du... Iškrova!“ Ir tu arba atsikelsi ir dar šiek tiek išsilaikysi... Arba ne. Tačiau nugalėti Likimo, kaip teigia Andrijaus religija, neįmanoma.

Kol kas Andrijus laikėsi tvirtai. Kol kas.

Jis galvojo apie tą nepažįstamą mergaitę. Apie tai, kaip šian-dien ji stebuklingai suteikė jam jėgų nenuleisti rankų. Įsivaizdavo fontaną parke vasaros dieną... Netoliese – žaidimų aikštelė,

o aplink nepaliamajam, audringu srautu plūsta džiaugsmingas krykštavimas. Bet jis anaipol nėra erzinantis, priešingai – *papildo* vandens šniokštimą, saulės spindesį balose ir vaivorykštę vandens dulksnos debesyje. Jis eina palei fontano apvadą ir veda mergaitę už rankos. Tą pačią, šviesiaplaukę, su klausos aparato kriauklele už ausies. Ji kažką be atvangos čiauška. Tačiau jis nesiklauso, tik žiūri į ją ir galvoja, kokia ji nuostabi. Ir kaip panaši į Alisą.

Ar *tas* vaikas gali būti panašus į Alisą? Net nesvarbu, *kiek*. Bet kad jau ta mergaitė atrodė panaši, ar jis nieko neižvelgtų Alisos vaike? Kodėl jis apskritai galvoja apie ją kaip apie svetimą? Jis yra Alisos – argi to negana? Ir argi nebūtų gera taip vaikščioti po vasaros parką, štai taip – kartu... Šalia vienas kito.

Atmintyje iškilo jūdviejų su Alisa pažintis. Grūste prigrūstas restoranėlis, nė vieno laisvo staliuko, net prie baro neprasibrausi. Lauke – liūtis. Alisa, pamelavusi administratoriui, kad jos laukia, perplaukė per salę, ieškodama laisvos vietos.

– Sveikas. Išgelbėsi permirkusią merginą? – ir atsisėdo priešais.

Jis išlaukė lygiai tris sekundes ir negarsiai burbtelėjo:

– Galiu ir sušildyti.

Ji prapliupo gražiu skardžiu juoku. Užsisakė karšto vyno. O jis ištirpo jos akyse, kurios telaukė progos vėl prajukti.

Prieš kelerius metus Marselyje prie jo prisėdo tokia pat šelmiška gražuolė, ir jis brangiai sumokėjo už savo patiklumą. Labai brangiai. Tačiau tą lietingą vakarą, kai susipažino su Alisa, vertingiausias daiktas Andrijaus kišenėje buvo ne piniginės turinys, o pati piniginė, todėl jis pagalvojo, kad rizika nėra per didelė. O ir Alisa akivaizdžiai buvo kitokia. Atrodė, kad ją išties domina tik karštas vynas ir galimybė sušilti. Ir beprotiško

seksualumo spindulius ji skleidė nejučia, net nepastebimai, bet tikslo ir priežasties.

Jųdviejų romanas buvo audringas, net per daug. Naktys, kai juodu bardavosi, buvo tokios pat triukšmingos, kaip ir naktys, sklidinios aistros. Vis dėlto viena dažnai virsdavo kitu, ir galėjo atrodyti, kad tas aistrų pulsavimas idealiai tinka abiem. Bet ji pernelyg dažnai leido sau su juo žaisti, o jis buvo neišpasakytas karštakošis, taigi sykį ginčas taip ir neperaugo į pasimylėjimą: kažkokio kvailo demonstratyvaus narsumo apimtas, jis mestelėjo jai per petį kažin ką skaudaus (regis, pavartojo žodį „niekada“), trenkė durimis ir nebegrižo.

Tą vakarą ji jam skambino, bet Andrijus neatsiliepė.

Ištvėręs septyniasdešimt septynias dienas, septyniasdešimt aštuntąją įtikino save, jog šis skaičius gana solidus, kad pažabotų jo savimeilę. Be to, buvo pirmadienis. O kai ketini versti naują gyvenimo puslapį, geriau už pirmadienį – nebent sausio pirmoji. Kadangi iki sausio dar buvo marios laiko, jis ėmė ir paskambino.

Ji apsidžiaugė.

Tą pačią dieną jiedu apsigyveno kartu, ir romanas įsiliepsnojo dar smarkiau. Nuostabios, sekinamai svaiginančios aistros dienos keitė viena kitą, per pertraukas abu eidavo į darbą, ten dažniausiai teieškojo progų kuo greičiau ištrūkti.

Tačiau sykį Alisa grįžo namo nė iš tolo nepanaši į save, parsinešė ultragarso tyrimą. Nėščia. Trylika savaičių. Abortas leidžiamas iki dvyliktos. Jis piktinosi, kad viską lėmė viena savaitė. Kas pasikeičia per tą savaitę? Ji liūdnamai pasakė, kad gydytojams svarbi net ne savaitė, o diena – įstatymas yra įstatymas.

Andrijus užsidarė miegamajame ir mąstė, kaip susitaikyti su mintimi, jog taps tėvu, mat bijojo šito kaip ugnies. Alisa jam

netrukde, suprasdama, kad tam prireiks laiko. Greičiausiai jis būtų su tuo susitakęs. Tačiau tą vakarą Andrijus nusprendė įsijungti telefone skaičiuotuvą ir suskaičiuoti trylika savačių.

Jis paliko ją pirmąją vasaros sekmadienį, prieš devyniasdešimt šešias dienas. O trylika savačių yra devyniasdešimt viena diena. Suskaičiavo dar kartą. Ir dar kartą. Ji sakė, kad gydytojams net diena svarbi. O jis jų turi net penkias... Vaikas ne jo. Galbūt jis galėtų su tuo susitaikyti. Pagaliau Andrijus ir pats nėra šventuolis. Vienintelė mintis, kuri graužė jo smegenis, buvo ši: „Ji keičia patalynę šeštadieniais, o penktoji diena po mano išėjimo buvo ketvirtadienis. Vadinasi, ji net patalų neperklojo...“ Ir jo stemplę sugniaužė skausmingas spazmas.

Prieš akis stovėjo tik vienas vaizdas: jūdvių lova, Alisa pražergia dailias kojas, kurios miegamojo prieblandoje atrodo tarsi išdrožtos iš dramblio kaulo, ir kažkas, šiurkščiai šnopuodamas, godžiai raitosi ant paklodžių, ant kurių dar vakar miegojo Andrijus...

– Taip ir maniau, – sušnabždėjo jis skaičiuotuvui, nesuvokdamas, kad giliai širdyje visą laiką tikėjosi kokios nors Alisos klastos. Nuo pat pirmojo jų susitikimo, kuris priminė jam pažintį Marselyje, Andrijus netikėjo, kad laimė gali užgriūti taip paprastai, lyg iš niekur nieko.

Per dvi minutes susikrovė savo kareivišką kuprinę. Daugiausia tai buvo kojinių ir marškinėliai. Dar vieni džinsai, dar vienas džemperis su gobtuvu, kareiviškas peilis. Visa kita – ant jo. Alisa šildė jiems vakarienę ir net nesuprato, kad jis išėjo. Atrodė, trinkelėjo durys, o gal jai pasigirdo... „Andrijka, čia tu?“

Ir laukė atsakymo...

Taigi, aplenkdamas galias Mykolajivo greitkelio duobes, Andrijus mintyse vėl susitiko su Alisa ir iš naujo išgyveno dviejų

išsiskyrimų kartėlį. Bet svarbiausia, jis įkvėpė ir tų saldžių susitaikymo savaitžių euforijos. Vėl akimirką pajuto visapusiškos laimės svaigulį, kurio neįmanoma su niekuo palyginti.

Tada prisiminė: juk ji skambino!

Ji skambino jam vakar pirmą kartą per tris mėnesius ir kaip tik pačiu netinkamiausiu laiku – naktį, kai jis lėkė iš Kyjivo pas sergančią motiną, rizikuodamas nulėkti velniop nuo išdaužyto kelio. Jis neatsiliepė. Tikriausiai ji skambino kelis kartus, bet Andrijus pamiršdavo, vos tik telefonas nutildavo. Nebūtų prisiminęs ir dabar, jei mintys nebūtų nuklydusios nuo niūrių laidotuvių prie mergaitės rausva pūkine striuke. Iš ringo, kur aidint minios šūksniams jį daužo Likimas, į parką, ten fontano pursluose šoka vaivorykštė, o maža dukters rankutė – jo delne... Jis staiga pajuto, kad yra pasirengęs pamiršti ir tą *nepažįstamąjį*, išibrovusį ant jų šilkinų paklodžių, ant kurių vis dar ruseno Andrijaus kūno šiluma, buvo pasirengęs pripažinti, kad ir pats kaltas, nes nerado jėgų žmoniškai pasišnekėti. Jis tam pasiruošęs! Jei tik vieną dieną vasaros parke jis galėtų per fontano apvadą vesti savo dukrelę. Ir tegul Alisa neskubiai eina šalia. O vaikas... Jei jau jis vis tiek ateis į šį pasaulį, koks skirtumas...

Ši mintis buvo tokia neįtikėtina šilta ir šviesi, kad Andrijus nusprendė kitą dieną susitikti su Alisa. Galų gale, jei ji skambino, vadinasi, jai kažko reikėjo.

O, beje, ko? Ko jo buvusieji galėjo taip skubiai prireikti vidury nakties?

APTÉMIMAS

Ankstyvą kitos dienos rytą, susikūprinęs sėdėdamas ant kėdės, Andrijus nuobodžiavo Valerkos kabinete, kol šis vykdė vieno tipo apklausą. Valerka yra tas, kuris ne per seniausiai turėjo bent trejiems metams už grotų įkišti patį Andrijų. Bet, užuot tai padaręs, jį išgelbėjo. Nuo tada Valerka – geriausias Andrijaus draugas. Be to, vienintelis jo draugas.

– Andrijau Oleksandrovyčiau, – oficialiai kreipėsi į jį Valerka, ištraukdamas šį iš apmąstymų. – Jūs fiksuojate?

– O kaipgi, – paskubomis atsakė Andrijus, baksnodamas rašikliu į tuščią bloknotę. – Fiksuuju. Tęskite, Valerijau... Lvo-
vyčiau.

Tą rytą Valerka kvotė kitados autoritetingą nusikaltėlį pravarde Niksonas, žilą, solidžios išvaizdos pensininką išretėjusiais, atgal sušukuotais plaukais ir švelniais, net aristokratiškais veido bruožais. Todėl tatuiruotės, dengusios viską, išskyrus veidą, atrodė dar brutalesnės. Neskoningi žiedai, kažkokie simboliai ant krumplių, rodantys teistumą. Ant dešiniojo riešo puikavosi gana meistriškai išstatuiruotas voras, tarsi bandantis įropoti į rankovę. Ant kairiojo – katės kaukolė su raktais dantyse. Šitaip dekoruotas jis iš visų jėgų stengėsi atrodyti kaip įstatymams paklūstantis pensininkas, ir tai ypač linksmino Valerką, kuris iš smagumo net lengvai šokčiojo ant kėdės.

– Neturiu jokios priežasties, Valerijau Lvovyčiau, grįžti prie senų reikaliukų, – aksominiu balsu mėgino įtikinti tyrėją Niksonas, linguodamas galvą. – Nėra pagrindo.

– Šit kaip! „Nėra pagrindo“! „Valerijau Lvovyčiau“! Tu ką, leksikoną pamiršai? O kur dingio „nėra ponto, draugas viršininke“? Nepritinka tau, Mykola Oleksandrovyčiau! Čiulbi kaip frajeriukas!

Valerka šelmiškai žvilgtelėjo į Andrijų, bet šis išsiblaškęs žvalgėsi po kabinetą.

Tarp kitko, būtent Valerkos pastangomis jis tapo nusikaltamo elgesio ekspertu policijoje. Kol kas neetatinis – tokius kaip jis atsargiai priimdavo į darbą... Taigi Valerka veikiausiai manė, kad Andrijus dabar įdėmiai klausosi Niksono... Nors kaip tik dabar galima buvo ir nesiklausyti. Vienintelis dalykas, kuris tikrai domino Andrijų, – kiek sykių buvęs įsilaužėlis pravarde Niksonas *pasikasys*. Pastebėjęs, kad šis energingai drožia riešą, Andrijus mintyse ištare „septyni“.

– Aš, Valerijau Lvovyčiau, jau senokai, kaip jūs sakot, „nečiulbu“, – angelo veidu patikino Niksonas, net katės kaukolė ant riešo droviai nudėrė akis. – Daugiausia kalbu. Kartais šnekučiuojuosi. O „čiulbėjimui“ – galas.

– Vadinasi, butus ne tu švarinai? – Valera pasilenkė prie Niksono ir sušnabždėjo: – Tada kas?

Niksonas patraukė pečiais ir brūkštelėjo bato kraštu per blauzdą. Andrijus tai pastebėjo ir ėmė bloknote piešti įmantrų gotikinį aštuoneta.

– Ir seniai užraukei, Mykola Oleksandrovyčiau? – kandžiai paklausė Valera.

– Aš padariau galą praeičiai, – pataisė Niksonas. – Kai išėjau į laisvę – viskas.

– Ir kodėl gi? Ar „juodoji mostis“ jau nebe ta?

– Toks skirstymas – tik dėl proto skurdumo.

Staiga driokstelėjo simfoninio orkestro smuikai, ir kabine-
te ne laiku ir keistai įsivyravo neramus, mistiškas laukimas –
Andrijaus telefonas atliko garsųį Vagnerio „Valkirijų skrydį“. Valera dėb-
telėjo į Andrijų. Šis nerišliai sumurmėjo atsiprašantis. Nepa-
žįstamas numeris... Jis paskubomis atmetė skambutį, bet netrukus
smuikai vėl užgriežė, taigi telefoną teko išjungti. Niksonas pasinaudojo
pauze ir įnirtingai pasikasė, bet Andrijus tai pastebėjo. Svarstydamas,
kas jam galėjo skambinti, bloknote išraitė devynetą.

– Ką tu ten paistei apie skurdumą? – Valerka apsimetė bandęs prisiminti: – Tau nepakanka pinigų ir tu... Kalbėk, kalbėk!

– Proto skurdumą, – pataisė jį Niksonas ir pakėlė tatuiruotą riešą. – Pažvelkit: voriukas ropoja žemyn. Tokia tatuiruotė reiškia,
kad kriminalinis gyvenimas liko praeityje.

– Šitaip jis ropoja žemyn... – linktelėjo Valera. – O kai ranką nuleidi – viršun. Paranki tatuiruotės vieta, Mykola Oleksandrovyčiaus.

Niksonas skėstelėjo rankomis, tada apsimetė, kad tvarkosi plaukus, ir uoliai įsikibo nagais į odą.

– Dešimt, – balsu ištare Andrijus ir, pliaukštelėjęs delnais per kelius, atsistojo. – Žodžiu, gana to cirko. Nors buvo visai gražu. Obuolio norit?

Jis iš kuprinės ištraukė obuolį ir padėjo ant stalo priešais suglumusį Niksoną.

– Valera, gali drąsiai suimti. Ir iškart – į ekspertizę. Jis ant ratų sėdi! Su tavim šneka, o pats plaukia. Jam nuolat dozė reikalinga, o pensijos nepakanka. Štai tau ir motyvas. Ar ne taip,

Mykola Oleksandrovyčiau? Tu, Valera, čia pabaik, o aš tavęs lauke palauksiu.

Andrijui išties reikėjo pasikalbėti, nes jo ringo kampe, išskyrus Valerką, daugiau nieko nebuvo. Visą rytą jį graužė abejonės: ar jis pasirengęs tapti tėvu, jau nekalbant apie nebiologinio vaiko auginimą? Ar sugebės pamiršti, ar įsibrovėlio vaizdas jų lovoje persekios kaskart, kai jis apkabins Alisą? Iš esmės, taip – Andrijui patiko viską komplikuoti, ir dabar jam žūt būt reikėjo Valerkos patarimo.

– O tu ne toks bukas, kaip maniau, – tyliai iškošė Niksonas, tarsį tuoj tuoj ketindamas išspjauti ant stalo siera rūgštį.

– Užtat jūs kaip tik toks, kaip maniau, – ramiai atšovė Andrijus. – O obuoliuką pasiimkit, regis, areštinėje jų neduoda.

– Pigios mاکلės! – piktai suriko Niksonas ir kone pašoko nuo kėdės. – Šūdą prieš mane turit!

– Ramiai, ramiai, Mykola Oleksandrovyčiau! – Nusišypsojo patenkintas Valera: – Rimtas žmogus, o plūstatės kaip zekas. Kaip ten Lermontovas rašė? „Nekelk bangų, ramiai, brolau.“ Ar čia Blokas?

Valera susijuokė iš, jo manymu, vykusio pokšto. Andrijus tik linktelėjo galva, pasiėmė striukę ir nuėjo prie durų. Niksonas žiūrėjo jam pavymui ir traškindamas pramankštino kaklą. Už apykaklės sušmėžavo ištatuiruota peilio rankena. O kai Andrijus buvo beimąs durų rankeną, staiga griebė nuo stalo obuolį ir metė jam tiesiai į galvą. Valerka spėjo tik išsižioti.

Obuolys skilo, aptaškydamas plaukus sultingu minkštimu. Andrijus krūptelėjo ir iš netikėtumo atsitūpė. Smūgis skaudžiai nuaidėjo galvoje. Jis susiėmė už pakaušio, tada sumišęs pažvelgė į delną, tikėdamasis išvysti kraujo. Pauostė pirštus. Niksonas nebesitvardė ir piktai nusižvengė.

– Niksonai! Niksonai! – riktelėjo Valerka ir kyštelėjo ranką į stalčių, kuriame turėjo porą antrankių.

Tą akimirką Andrijus puolė prie senio ir pirštais suėmė jį už kaklo.

– Andrijau! – Valerkos veide pasirodė išgąstis, jis vikriai peršoko per stalą ir pakibo ant draugo rankos. – Andrijka, nediršk, girdi?! Andrijau! Andriuša, prašau!

Tačiau Andrijaus akys buvo it stiklo rutuliukai vilko iškamšoje iš kraštotyros muziejaus, ir prasmės jose – ne ką daugiau. Tik kaklas įsitempė nuo pastangų. Vagis silpnai švokštė ir beviltiškai pliekė Andrijaus riešą.

– Andrijau, tu jį pasmaugsi! – kapojo žodžius Valerka, veltui bandydamas atitraukti tvirtą ranką nuo senio, kurio veidas jau ėmė mėti. – Ar girdi mane, Andrijau! Čia aš, Valerka!

Staiga, lyg pažadintas, Andrijus krūptelėjo ir atgniauzė ranką. Vagis švilpdamas įkvėpė ir šaižiai senatviškai užsikosėjo.

– Vėl?.. – paklausė Valerka be priekaišto balse. – Vėl „aptemimas“?

Sumišęs Andrijus nusišluostė ranką į džinsus.

– Jau viskas gerai, – pasakė jis Valerkai ir nuėjo link durų nė nežvilgtelėjęs į Niksoną.

Po dešimties minučių, vilkdamasis striukę, Valerka išbėgo į priangį.

– Kaip tu? Viskas gerai?

– Normaliai. Suknistas padugnė...

– Tai jis juk, jis pusę gyvenimo už grotų!

– Ir aš apie tai: kaip galima tapti tokiu padugne, kad pusę gyvenimo kalėjime pratupėtum?

– Visi žmonės skirtingi, – Valera filosofiskai gūžtelėjo pečiais.

– Būtent žmonės ir yra visi vienodi. Iš pradžių. Vienodai rausvi, mieli kūdikėliai. Tiesiog vėliau kai kas leidžia sau peržengti ribą, o kai kas ne.

– Na, žinai... Tu vieną kartą irgi vos nesėdai pagal du šimtai šešiasdešimt trečią. Ir jei tavo tuometinis „aptemimas“ būtų trukęs šiek tiek ilgiau, tai būtų buvusi tyčinė žmogžudystė sunkinančiomis aplinkybėmis.

– Tik kad aš čia, Valera, o mūsų tatuiruotasis draugelis – ten. Be jokių „būtų buvusi“.

– Neišsižadėk tiurmos ir ubago lazdos – pats žinai... Gana jau, eina jis velniop! – Valerka paplekšnojo draugui per petį. – Geriau pasakyk, kaip supratai apie Niksoną – ir aš bėgu.

– Jis per porą minučių dešimt kartų pasikasė, – truktelėjo pečiais Andrijus. – Opiatai. Arba kūno utėlės...

– Opiatai, opiatai... Šiandien pašukuosim rajono prekeivius, išsiaiškinsim, iš ko jis perka... Ten kaip tik papuošalai dingę, manau, pas juos ir išplauks. Bet kaip tu supratai?

– Tu matai jį tokį, koks jis yra iš tiesų, – vagis iki kaulų smegenų. Būtent toks jis visą gyvenimą ir stengiasi būti. O aš galvojau apie atvirkštinę pusę. Kuo labiau demonstruoji jėgą, tuo esi silpnesnis. Kuo labiau nori atrodyti drąsus, tuo labiau bijai. Tai kaip žaidimo kauliukas: priešais šešetą visada yra vienetas, priešais penketą – visada dvejetas... O Niksonas kiekvienu gestu šaukia, kad yra laisvas, nepriklausomas ir jam nuspėjauti bet kokias ribas. Vadinasi, kas yra kitoje pusėje?

– Vienetas! – nusijuokė Valera.

– Būtent. Priklausomybė. Ir skurdas.

– Gerai tu čia! – Valerka plekštelėjo jam per petį. – Vienintelis prašymas: nebesmauk įtariamųjų, gerai? Seniai nebuvai pratrūkęs... Viskas, aš lekiu!

– Kur leki? – susigriebė Andrijus. – Aš pasitart su tavim norėjau!

– Už valandos būsiu vietoje, tada ir pasitarsime! O tu šaukuolis, kad iškart į darbą grįžai. Negerai vienam sielvartauti... Viskas, Andriuša, aš lekiu! Kai būsiu laisvas, pasuksiu!

Jis nuėjo po pažastimi pasikišęs odinį segtuvą, kurį Andrijus mintyse vadino „mentiška papke“.

Diena buvo stebėtinai saulėta ir tyki. Nuo stogų lašėjo vanduo, o paukščiai, pakvaišę dėl ankstyvo atodrėkio, iš visų jėgų trimitavo apie ateinantį pavasarį, tarsi po trijų savaičių neturėtų atkelti Naujieji Metai, o podraug su jais – ir sausis. Oranžinėmis liemenėmis vilkintys žmonės garsiai gramdė kastuvais šaligatvį. Galop Andrijus ir taip žinojo, ką pasakytų Valera. Jam tiesiog reikėjo palaikymo, štai ir viskas... Ko nors, kas pasakytų: „Skambink greičiau, nėra ko galvot!“ Valerka būtent taip ir pasakytų.

– Skambink greičiau, nėra ko galvot, – balsu pasakė Andrijus ir išsitraukė telefoną.

Kurį laiką hipnotizavo ekraną. Nuo ko pradėti? Paprastai: „Tu man skambinai?“ Arba paklausti: „Kaip sekasi?“ Kiek laiko jau praėjo? Bemaž trys mėnesiai. Įdomu, kodėl ji skambino? Bet koks skirtumas?! „Atleisk“ – štai nuo ko reikėtų pradėti. Ir nusispjaut, kurią dieną kažkas jos gyvenime atsirado, – nederėjo taip pabėgti. Tai buvo tikras „pabėgimas“, nes šito nepavadintum „išsiskyrimu“ ar „išėjimu“... Neišeina net pasakyti, kad ją paliko. „Pabėgimas“ yra vienintelis čia tinkantis žodis. Tačiau jei jis sutiks pradėti nuo pradžių, viskas bus kitaip.

„Daugiau jokio durų trankymo, garbės žodis“, – pasižadėjo Andrijus. Ir pagalvojo, kad galėtų imti paskolą butui įsigyti. Be to, parduoti mamos butą – turėtų užtektinai pradiniam

įnašui... Kad nebereikėtų nuomotis... Kada jai gimdyti? Dabar jau koks šeštas mėnuo, ar ne?

Galop giliai įkvėpė. Pagalvojo apie mergaitę su klausos aparatu... Ir paspaudė iškvietimo mygtuką.

Širdis taip daužėsi, kad virpino Adomo obuolį. Pasigirdo signalai. Jis laukė, nejučia juos skaičiuodamas. Septyni... Aštuoni... Devyni... Deja – skambutis nutrūko. Jis nusivylęs nuleido žemyn telefoną. Negirdi? Negali kalbėti? Ar nekelia ragelio, nes nekėlė jis? Ir ką jam daryti?

Staiga užgrojo Vagnerio smuikai, jis susigūžė ir paskubomis spustelėjo „atsakyti“.

– Alio!

– Labas rytas! – vyriškas balsas.

Andrijus sumišo ir pažvelgė į ekraną. Keista – skambina iš Alisos numerio.

– Laba... – nedrąsiai atsakė jis.

– Andrijau, dovanokit, nežinau tėvavardžio...

– Oleksandrovyčius, – mašinaliai atsakė jis. – Aš skambinau Alisai... Alisai Boiko.

– Taip, taip. Sakyt, kas jūs esat Alisai Romanivnai?

– Ta prasme? Čia jos numeris, ne jūsų. Kas jūs esat?

– Tyrėjas Mykytiukas, Dnipro rajono skyrius... – abejingai ir nelabai aiškiai burbtelėjo balsas... – Šiandien skambinau, bet jūs nekėlėte ragelio...

Jis viską suprato anksčiau, nei pašnekovas prisistatė esąs tyrėjas. Suprato tą pačią sekundę, kai vietoj Alisos telefone sugergždė nepažįstamas balsas. Suprato, bet vis tiek paklausė, žūtbūtinai įsikibęs į vaiduoklišką, kvailą, bet vienintelę likusią viltį:

– Jos telefonas pavogtas... Juk taip?

- Ne. Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl mirties fakto.
 - Kokios mirties? Jūs galit žmoniškai paaiškinti ar ne?!
 - Dėl Alisos Romanivnos Boiko mirties, – bespalviu balsu paaiškino pašnekovas, – devyniasdešimt ketvirtųjų gimimo...
- Atrodė, kad betoninis prieangis iščiuožė iš po kojų, ir jis stačia galva krinta į nežinią.
- Kada? – išspaudė Andrijus.
 - Praeitą naktį... Atvažiuokite pas mus, Andrijau Oleksandrovyčiau. Pasišnekėsime.

KAI KAS PATENKA Į BĖDĄ

Vakarėjo. Dėl sunkių sniego debesų skystos sutemos užslinko anksčiau nei įprastai. Smulkios snaigės leidosi žemyn it vieniši parašutininkai. Netrukus jų bus devynios galybės. Leisis iš dangaus legionais. Rytą baltas desantas jau bus palaidojęs po savimi visą mažučio miestelio gražiu pavadinimu Buskiv Sadas bjaurumą...

O Buskiv Sadas iš tiesų buvo bjaurus. Nuo nedraugiškų gatvių su apleistais namais iki gyventojų minčių ir poelgių. Sniegas patikimai paslėpė šį purvą, sudarydamas apgaulingą jautrų, veik vaikiško tyrumo įspūdį, bet, deja, jo nenuplovė. Ko gero, todėl čia niekas per daug nelaukė pavasario. O tokiomis naktimis kaip ateinanti niekas netikėjo pavasariu.

– Stovėk čia, mama netrukus ateis, – pasakė Nepažįstamas Dėdė mažai mergaitei.

Jis pasilenkė, mėgindamas pagauti jos žvilgsnį. Mergaitė įsistebeilijo į tolimą raudoną žiburiuką, žybsintį sutemų migloje ant cukraus fabriko kamino, ir nieko aplink save nematė. Nesuprasi, ar ji išvis girdi, ar ne.

– Patinka, taip? – paklausė Nepažįstamas Dėdė.

Ji neatsakė.

– Tai gerai... – pasakė neužtikrintai. – Aš jau eisiu...

Ir Nepažįstamas Dėdė paleido jos ranką. Mergaitė visiškai nekreipė į tai dėmesio, tik žiūrėjo į tolimą žiburiuką. Tada Nepažįstamas Dėdė paliko ją vieną.

O ji stovėjo ir žiūrėjo. Raudonasis žiburiukas kerėjo. Jo mirgėjimas buvo toks tolygus, toks ritmingas, toks nuspėjamas. Jis ją viliojo. Pati nepastebėjo, kai žengė pirmą žingsnį. O kai prisiminė, kad mama jai draudžia išeiti iš kiemo, kiemas jau buvo toli. O žiburiukas... Kartais jai atrodė, kad jį galima pačiupinėti, o kartais, – kad jis toli kaip žvaigždės, bet vienas dalykas buvo pastovus – troško eiti jo link. Ir ji atkakliai žygiavo snieguota gatve, tarsi ją būtų traukęs galingas magnetas. Sykais paslydusi pamesdavo jį iš akių. Ir tada nutikdavo štai kas.

Visa, ką ji matė, staiga tapdavo vienodai artima ir prarasdavo apimtį, tarsi žiūrėtų į didžiulę nuotrauką. O visa, ką girdėjo, buvo lygiai vienodai garsu. Skaudžiausia buvo tai, kad į nenutrūkstamą kakofoniją įsiliedavo ir jos pačios mintys, ir ji negalėjo jų atskirti nuo tikrų garsų. Tuomet mergaitė nejučiomis paliesdavo mažytę klausos aparato kriauklelę, bet nebuvo prasmės jos išsiimti. Todėl, kad ne garsai buvo esminis dalykas, o ji pati.

„Raidos ypatumai“ – tai frazė, dulkėjusi jos atminties užkaboriuose, nors pati mergaitė nelaikė savęs ypatinga. Ji neturėjo su kuo palyginti. Ji nežinojo, kad kiti vaikai pasaulį mato kitaip. Ta tikrovė jų neištumia išorėn, netampa plokščia, nepavirsta vienodo stiprumo garsų kratiniu. Tačiau žinojo, kaip su tuo kovoti. Vos tik pasaulis netekdavo apimties, vos tik išstumdavo ją ant plokščio paviršiaus, ji sustingdavo, pakeldavo delniukus prie akių ir ritmingai suplodavo.

Pliaukšt! Pliaukšt pliaukšt!

Tolimi garsai akimirksniu atsiskirdavo nuo artimų, tylūs – nuo garsių, tikrovė įgydavo apimtį, ir ji vėl atsirasdavo pasaulio viduje.

Pliaukšt! Pliaukšt pliaukšt!

Mirgantį raudoną žiburiuką dabar buvo lengva susirasti akimis, todėl galėjo vėl ten eiti – į miestelio pakraštyje stūkstantį cukraus fabriką.

Pliaukšt! Pliaukšt pliaukšt!

Mergaitė buvo vardu Nadia.

Kai sutemos apsisivijo Buskiv Sadą ir vakaro oras nuščiuvo laukdamas pūgos, Nadia priėjo seną cukraus fabriką, kurio teritorija į miestelį įsminga kaip į vandenyną įsiterpęs uolingas ragas. Kalbama, kad fabriką statė beveik kartu su miesteliu, o gal miestelis buvo įkurtas išdygus fabrikui. Jis buvo miesto širdis ir dvasia, viskas egzistavo aplink jį ir dėl jo. Tačiau neliko nė vieno, kuris prisimintų tuos laikus.

Cukraus fabrikas seniai nebeveikė. Tačiau buvo rengiamasi vėl jį atidaryti. Jau net buvo sutvarkytas ir atnaujintas elektros tiekimas. Liko tik atvežti įrangą. Tiesą sakant, tie raudoni įspėjamieji žiburiukai kamino viršūnėje buvo pirmosios artėjančio renesanso kregždės, žadėjusios įkvėpti gyvybės ne tik mirusiam statiniui, bet ir merdinčiam miesteliui. O svarbiausia – cukraus fabrikas žadėjo suteikti šiam naujam gyvenimui prasmės.

Tačiau būta kai ko, ko nežinojo vietiniai gyventojai, o juo lab ypatinga mergaitė, – cukraus fabrike įsikūrė blogis.

Ir jei nuo vartų, prie kurių dabar stovėjo mergaitė, eitumėte tiesiai į gelsvą šviesą, sklindančią pro duris, o iš ten – ne į cechą, bet laiptais žemyn, tai atsidurtumėte blandžiame pusrūsyje. Jo viduryje buvo seniai ištuštėjęs nuotekų kolektorius, labiau panašus į keistą baseiną. Per mažas ir per gilus, tarsi jį būtų įrengęs žmogus, troškęs šokinėti nuo bokštelio, bet nekentęs plaukiojimo... O pačiame kolektoriaus dugne, tarsi alkanos milžiniškų kirminų žiotys, iš sienų kyšojo dviejų daugiau nei

metro skersmens vamzdžių angos. Vamzdžiai strimgalviais grimzdo į apleistą akmenų skaldyklą, kurios labirintai išsidriekė po visu miesteliu. Kitados, kai cukriniai runkeliai dundėjo metaliniais latakais, o ore kybojo tirštas nepakeliamas dvokas, plačiasnukiai vamzdžiai nuleisdavo atliekas stačiai į katakombas. Tačiau jau daugelį metų vienintelis jų turinys buvo sienas dengiančios rūdys.

O štai dabar iš vamzdžių sklido šviesa.

Ir jei dirstelėtumėte į vieną jų, iškart susidurtumėt su šaltu, negailestingu kitapus stovinčio Žvėries žvilgsniu.